

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sosiaalihuoltolain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan lisättäväksi sosiaalihuoltolakiin kaksi uutta pykälää. Sosiaalityön erikoistumiskoulutusta järjestävälle yliopistolle voitaisiin korvata valtion varoista erikoistumiskoulutuksesta aiheutuvia kustannuksia.

Aluehallintovirastot maksaisivat valtion korvauksen sosiaalityön erikoistumiskoulutusta järjestävälle yliopistolle. Korvausten suuruudesta, maksamisen perusteista ja muista korvausten hakemiseen ja maksamiseen liittyvistä menettelyistä säädettäisiin tarkemmin sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

Kunkin sosiaalityön koulutusta antavan yliopiston tulisi esityksen mukaan ilmoittaa kalenterivuosittain sosiaali- ja terveysministeriölle sosiaalityön erikoistumiskoulutusten määrän.

Laki sosiaalihuoltolain muuttamisesta on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä huhtikuuta 2019.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
PERUSTELUT	3
1 Nykytila.....	3
1.1 Erikoissosiaalityöntekijäkoulutus	3
2 Ehdotetut muutokset	4
3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset	4
3.1 Tavoitteet ja keskeiset ehdotukset.....	4
4 Esityksen vaikutukset.....	5
4.1 Taloudelliset vaikutukset	5
4.2 Vaikutukset viranomaisiin	5
5 Asian valmistelu.....	5
6 Voimaantulo.....	5
LAKIEHDOTUS	6
Laki sosiaalihuoltolain muuttamisesta	6

PERUSTELUT

1 Nykytila

Terveysthuollon opetus- ja tutkimustoiminnan järjestämisestä säädetään terveydenhuoltolain (1326/2010) 7 luvussa. Sen mukaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymälle, jossa on yliopistollinen sairaala, korvataan valtion varoista kustannuksia, jotka aiheutuvat lääkärin ja hammaslääkärin perus- ja erikoistumiskoulutuksesta. Peruskoulutuksen korvaus lasketaan lääkäri- ja hammaslääkärikoulutuksen aloittaneiden opiskelijoiden lukumäärän ja suoritettujen tutkintojen lukumäärän keskiarvon perusteella. Erikoistumiskoulutuksen korvaus perustuu suoritettujen koulutusten lukumäärään ja koulutuksesta määrättyyn korvaukseen.

Terveysthuoltolaki sisältää myös säännökset siitä, miten koulutuksesta aiheutuneet kustannukset korvataan sekä perus- että erikoistumiskoulutuksen osalta muulle terveydenhuollon toimintayksikölle kuin yliopistolliselle sairaalalle. Koulutuskorvausten suuruudet määritellään vuosittain annettavalla valtioneuvoston asetuksella. Aluehallintovirastot maksavat korvaukset hakemuksesta.

Voimassa olevassa sosiaalihuoltolaissa ei ole säädetty terveydenhuoltolakia vastaavalla tavalla sosiaalihuollon opetus- ja tutkimustoiminnasta. Terveysthuoltoon vastaavia säädöksiä on ehdotettu uuteen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislakiin, joka on parhaillaan eduskunnan käsiteltävänä (HE 15/2017 vp). Vanhan, osittain kumotun sosiaalihuoltolain (710/1982) edelleen voimassa olevan 52 §:n mukaan kunta ja sosiaalihuollon henkilökunnan koulutuksesta huolehtiva oppilaitos tai korkeakoulu voivat sopia sosiaalihuollon toimintayksiköiden käyttämisestä sosiaalihuollon koulutustoiminnan järjestämiseen. Kunta on oikeutettu saamaan edellä tarkoitettua koulutustoiminnan järjestämisestä aiheutuvista välittömistä kustannuksista täyden korvauksen korkeakoululta taikka koulutuksesta huolehtivalta muulta viranomaiselta tai yhteisöltä. Korvausta määriteltäessä otetaan huomioon myös se välitön hyöty, jonka kunta saa koulutustoiminnan ohessa.

Kunnilla on vuoden 1982 sosiaalihuoltolain voimassaolevan 53 §:n mukaan lisäksi lakisääteinen velvoite järjestää täydennyskoulutusta sosiaalihuollon henkilöstölle. Kunnan tulee huolehtia siitä, että sosiaalihuollon henkilöstö peruskoulutuksen pituudesta, työn vaativuudesta ja toimenkuvasta riippuen osallistuu riittävästi sille järjestettyyn täydennyskoulutukseen. Sosiaali- ja terveysministeriö on julkaissut kunnille suositukset sosiaalihuollon täydennyskoulutuksen järjestämisen tueksi (STM julkaisuja 2006:6).

1.1 Erikoissosiaalityöntekijäkoulutus

Valtakunnallinen sosiaalityön yliopistoverkosto Sosnet järjesti sosiaalityön erikoistumiskoulutusta vuodesta 2000 vuoteen 2016 saakka ammatillisena lisensiaatintutkintokoulutuksena. Vuodesta 2016 lähtien tätä koulutusta on järjestetty uusimuotoisena erikoistumiskoulutuksena. Erikoistumiskoulutukset ovat korkeakoulututkinnon jälkeen suoritettavia, jo työelämässä toimineille suunnattuja ammatillista kehittymistä ja erikoistumista edistäviä pitkäkestoisia koulutuksia, joilla vastataan korkeakoulujen ja työelämän yhdessä määrittämiin työelämän osaamistarpeisiin. Korkeakoulujen koulutusjärjestelmässä erikoistumiskoulutukset sijoittuvat tutkintokoulutuksen ja täydennyskoulutuksen rinnalle omaksi koulutusmuodokseen. Erikoissosiaalityöntekijän koulutus järjestetään yliopistojen sosiaalityön yksiköiden yhteistyönä osana Valtakunnallisen sosiaalityön yliopistoverkosto Sosnetin toimintaa.

Erikoissosiaalityöntekijän koulutuksen laajuus on 70 opintopistettä. Sosiaalityön erikoisalat ovat 1) hyvinvointipalvelut, 2) kuntouttava sosiaalityö, 3) lapsi-, nuoriso- ja perhesosiaalityö ja 4) rakenteellinen sosiaalityö. Erikoistumiskoulutus on maksullista. Erikoissosiaalityöntekijän koulutuksen opintomaksu on opiskelijaa kohti 3 500 euroa, jonka maksamiseen opiskelija sitoutuu aloittaessaan koulutuksen. Yliopistot ovat kuitenkin arvioineet erikoistumiskoulutuksen todelliset kustannukset huomattavasti tuota suuremmaksi ja näkevät rahoituksen tällä hetkellä riittämättömäksi, sille, että koulutusjärjestelmä voisi vakiintua pysyväksi käytännöksi.

Erikoistumiskoulutuksen kohderyhmänä ovat henkilöt, joilla on oikeus harjoittaa sosiaalityöntekijän ammattia Suomessa sen mukaisesti, kuin sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetun lain (817/2015) 7 §:ssä määritellään ja joilla on työkokemusta sosiaalityön tehtävistä. Vuosittain on tarkoitus käynnistää kaksi erikoistumisalakoulutusta ja erikoistumiskoulutuksiin otetaan vuosittain 20–30 opiskelijaa/erikoistumisala.

2 Ehdotetut muutokset

Sosiaalihuoltolakiin ehdotetaan lisättäväksi kaksi uutta pykälää, joilla valtion koulutuskorvauksista laajennettaisiin koskemaan sosiaalityön yliopistollista erikoistumiskoulutusta.

Uuden 60 a §:n perusteella valtion varoista maksettaisiin kulukorvauksia myös sosiaalityön erikoistumiskoulutusta järjestävälle yliopistolle. Erikoistumiskoulutuksen korvaus perustuisi suoritettujen koulutusten lukumäärään ja koulutuksesta määrättyyn korvaukseen.

Aluehallintovirastot maksaisivat koulutuskorvaukset korvauksiin oikeutettujen tekemän hakemuksen perusteella.

Kunkin sosiaalityön koulutusta antava yliopiston tulisi esityksen mukaan ilmoittaa kalenterivuosittein sosiaali- ja terveysministeriölle erikoissosiaalityön tutkintojen määrän.

Esityksen 60 a §:ssä olisi asetuksenantovaltuutus, jonka mukaan suoritettavien korvauksien suuruudesta ja korvauksen maksamisen muista perusteista ja menettelyistä säädettäisiin sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

Esityksen 60 b §:ssä säädettäisiin koulutuskorvauksen maksamisesta.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1 Tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden koulutus tapahtuu monin osin palvelujärjestelmässä. Alan luonteesta johtuen on tarpeellista, että koulutuksessa olevat henkilöt saavat koulutuksen käytännön työskentelyyn jo koulutuksen aikana niin perus- kuin erikoistumiskoulutuksessa. Erityisesti erikoistumiskoulutus toteutuu tiiviissä yhteydessä työelämään. Tämä on välttämätöntä, jotta erikoistumiskoulutuksessa oleville ammattihenkilöille muodostuu tosiasiallisesti sellaista erityisosaamista, jota erikoistumiskoulutuksella tavoitellaan ja jota työelämässä tarvitaan.

Korvauksen laajentaminen koskemaan myös sosiaalityön yliopistollista koulutusta on perusteltua sosiaali- ja terveydenhuollossa lisääntyvällä integraatiolla, joka edellyttää kunkin osamisalan syvällistä tutkimukseen perustuvaa erityisosaamista. Useilla yliopistotasoisilla aloilla

erityisosaamisen kehittämistarve on ilmeinen samalla, kun erikoistumiskoulutus ei resurssipuolasta johtuen ole toteutunut toivotulla tavalla. Erityisesti sosiaalihuollon sektorilla kehittämisen ja osaamisen tarve liittyy sosiaalityön lähtökohtiin ja teoriaperinteeseen sitoutuneeseen, mutta samalla monitieteelliseen ja monitoimijaisuutta vahvistaviin työskentelymallien kehittämiseen.

Eduskunnan käsittelyssä olevassa hallituksen esityksessä (HE 15/2017) laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (järjestämislaki) sisältyy säännös (38 §) valtion koulutuskorvauksesta. Kyseisen pykäläehdotuksen mukaan valtion varoista voitaisiin korvata kustannuksia, jotka aiheutuvat sosiaalihuollon ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden yliopistotasoisesta koulutuksesta ja siihen liittyvästä käytännön harjoittelusta. Kyseisen lain on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2021. Sosiaalityön yliopistollista opetusta koskien on tarpeen kuitenkin tehdä muutokset sosiaalihuoltolakiin jo ennen vuotta 2021 ja turvata näin sosiaalityön erikoistumiskoulutuksen jatkuvuus. Sosiaalihuoltolain muutokset ovat siten tarpeellisia vain siihen saakka, kunnes järjestämislaki tulee voimaan.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Taloudelliset vaikutukset

Esityksessä korvattaviksi esitetyistä koulutuksista aiheutuu kustannuksia yliopistoille palvelujärjestelmää tukevan erikoistumiskoulutuksen tuottamisesta.

Hallituksen esitys eduskunnalle valtion vuoden 2019 talousarvioesitykseksi sisältää sosiaalihuoltolain muutosesitykseen liittyen 1,3 miljoonan euron lisäyksen sosiaalihuollon ammattihenkilöiden yliopistotason erikoistumiskoulutuksen kustannusten korvaamiseksi (budjettimomentti 33.60.33).

4.2 Vaikutukset viranomaisiin

Lakimuutos johtaisi jossain määrin lisääntyneeseen rahoitushakemusten käsittelyyn ja maksuksiin aluehallintovirastoissa. Järjestelmä toteutuisi kuitenkin saman toimintarakenteen kautta kuin nykyisin terveydenhuollossa, joten on arvioitu, ettei siitä syntyisi aluehallintoviranomaisille merkittäviä lisäkustannuksia.

5 Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä virkavalmisteluna. Valmistelun yhteydessä on kuultu aluehallintovirastojen edustajaa, Ahvenanmaan valtionvirastoa, Suomen Kuntaliittoa ja Valtakunnallista sosiaalityön yliopistoverkosto Sosnetiä.

6 Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1.4.2019.

Lakia sovellettaisiin niiden henkilöiden koulutuskustannusten korvaamiseen, jotka saavat sosiaalityöntekijän erikoispätevyyden 1.1.2019 jälkeen.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

sosiaalihuoltolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään sosiaalihuoltolakiin (1301/2014) uusi 60 a ja 60 b § seuraavasti:

60 a §

Valtion korvaus koulutuksesta yliopistolle

Sosiaalityön erikoistumiskoulutusta järjestävälle yliopistolle voidaan korvata valtion varoista koulutuksesta aiheutuvia kustannuksia. Erikoistumiskoulutuksen korvaus perustuu koulutuksen suorittaneiden sosiaalityön ammattihenkilöiden lukumäärään.

Kukin sosiaalityön koulutusta antava yliopisto ilmoittaa kalenterivuositain sosiaali- ja terveysministeriölle suoritettujen sosiaalityön erikoistumiskoulutusten määrän.

Sosiaalihuollon ammattihenkilöiden yliopistollisesta erikoistumiskoulutuksesta suoritettavan korvauksen suuruudesta, maksamisen perusteista ja muista korvauksen hakemiseen ja maksamiseen liittyvistä menettelyistä säädetään sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

60 b §

Koulutuskorvauksen maksaminen

Aluehallintovirasto maksaa valtion korvauksen sosiaalityön erikoistumiskoulutusta järjestävälle yliopistolle puolivuositain hakemusten perusteella. Ensimmäisen vuosipuoliskon osalta korvausta on haettava viimeistään saman vuoden 30 päivänä syyskuuta ja toisen vuosipuoliskon osalta viimeistään seuraavan vuoden 31 päivänä maaliskuuta. Aluehallintoviraston on ratkaistava määrääjässä jätetty korvaushakemus sen kalenterivuoden aikana, jolloin hakemus on saapunut.

Muilta osin korvauksen maksamiseen ja muuhun menettelyyn sekä muutoksenhakuun liittyvissä asioissa noudatetaan soveltuvin osin, mitä valtionavustuslaissa (688/2001) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

HE 203/2018 vp

Lakia sovelletaan niiden henkilöiden koulutuskustannusten korvaamiseen, jotka saavat sosiaalityöntekijän erikoispätevyyden 1.1.2019 jälkeen.

Helsingissä 18 päivänä lokakuuta 2018

Pääministeri

Juha Sipilä

Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko